

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

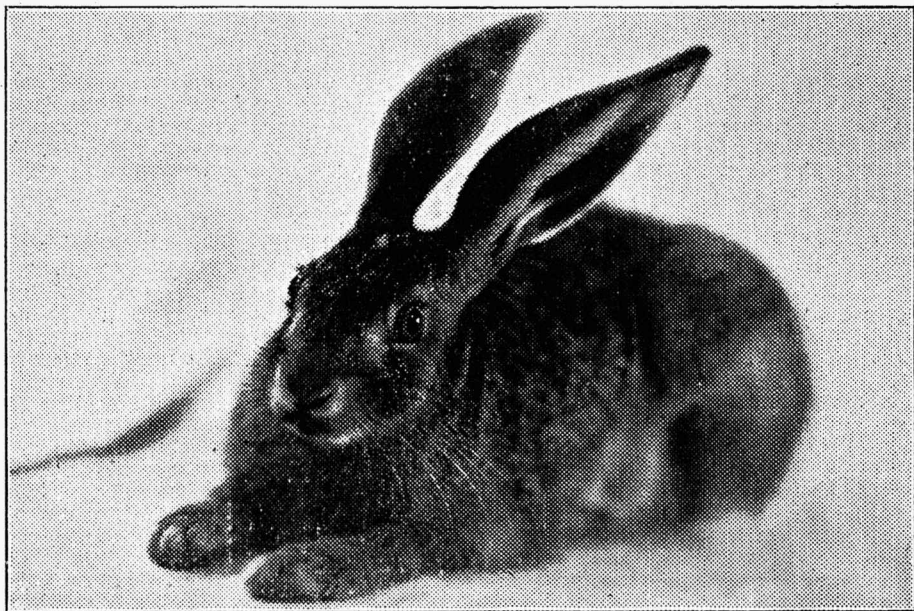
1936

IV aastakäik

Toimetaja mag. agr. End. VINT. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk 40, postkast 54, telef. 454-70.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 4

Aprill

Kevadpühade iemmik.

Isamaa teenimisest.

Meie rahwa kaasaegse rahvusliku tõusu, me kujunenud mõtteviisi, rahvusliffude algatuste ja kindlajunnalise kultuuritöö tulemusena on ifka enam ja enam selgunud meie rahwa hing ning kujunenud rahwa kui terwiku üksmeelne kindel tahe ja ühtekulluwlufe ja täheda koostöö wajaabus. Ei saa ega wõi olla enam lahkarwamiisi meie rahvusliffudes eluühitides üffikute maakondade wõi maa-alade elanikkude wahel, waid kõik meie rahwa pojad ja tütreb moodustawad ühe rahwa ja ühe rahwuse, kes on seotud oma kodumaaga, ühise minewikuga, tõuswa olewikuga ja lootusrikka tulewikuga. Ei saa olla wastolu ka maal ja linnas elawate kodanikkude wahel, sest nii linnad kui maa moodustawad meie kodumaa ühise armastatud piina, rahwamajandusliku ühiku ja täiendawad teineteist kultuuriliselt, olles kujunenud ühistondliku elu arengu tulemusena ja täites kaasajal osalt erinewaid, kuid rahvusliku elu edenemise ja täiuse seisukohalt tarwilikke ülesandeid rahwa olewiku ja tulewiku eluhuwides.

Uga tihhe ja heatahlik koostöö peab walitsema ka üffikute elukutsete wahel, waatamata nendel elukutsedel töötawate üffikute haridusele ja erihuwidele. Hariduse wahel ei wõi lahutada ühe rahwa poegi ja tütreid, waid see wahel tingib kultuuri loojate ja rahwa koostööb ja haridustegelaste kaasabi laiematele rahwastihtibele kõrgemale waimsele tasemele jõudmiseks. Rahwuskultuuri kandku kogu rahwas ning selle kultuuri wäärtused ja mõjutused ulatagu kõikidesse kodudesse ja rahwa iga liikme hinge, see olgu juhtiwaid ja ühendawaid põhimõtteid. Samuti elukutsete erinewused ja neist tingitud erihuwid ei lahuta tõuswa ja elujõulise rahwa liikmeid, waid need huwid leiawad koostöölasmist kogu rahwa eluisthes huwides.

Üffikliffude huwide aluseks olgu rahwa üldised huwid. Oma tarwete rahuldamine, enese ja oma perekonna teenimine toimugu oma riigi ja isamaa teenimise põhimõtteil ja ühis, et linn a enesele ja oma perekonnale seda wäärtuslikku ja kasulikku, mis on tarwilik ka riigile ja isamaale ning täita auvalt ka neid otsejõid riiklikke ja isamaalisi ülesandeid, mis kindlustaksid riiki ja wiiksid isamaa õitfengule. Riigi ja isamaa teenimine, — see olgu kehalise töö ja waimse loomingu aluseks.

See riigi ja isamaa teenimise põhimõte asetab rahwa liikmed wõrdsesse seisukorda, — nad on riigi ja isamaa teenijad. See riigi ja isamaa teenistuses koatab wastolud üffikute kutsete ja mitmesuguse haridusega üffikute wahel, kuna ühine ja ühtlane alluwus seaduste eeskirjadele asetab neid kõik ka wõrdsesse juriidilisse seisukorda, loodusstades ja hõlbustades kodanikkude tegewust ühedigukslufe alusel. See ühedigukslus on omakord kodanikkude wastastikuse arusaamise, lähenemise ja usalduse wankumatuks aluseks ja teguriks.

Kodanikud ei erine põhimõtteliselt oma ülesannete ja tegewuse suhtes.

Kõikide auvalt ja kohusetruult töötawate kodanikkude ülesandeks on ühistondlik tegewus.

Samuti on ühised ka nende kohustuste alused, — nad kõik on kohustatud täitma ühistondlikke ülesandeid. Kõik auwad, isamaad armastawad ja isamaa piirial truult töötawad kodanikud seisawad ühistondlikus teenistuses, ning riigi Ford ja nende oma üdameetunnistus otse nõuab, et nad arwestaksid oma tegewuses ühistondliku teenistuse nõudeid ja kaaskodanikkude ning kogu rahwa huwe. Põllupidajad, käsitöölised, töölised, õppejõud, ametnikud, kirjanikud, kunstnikud ja teised — kõik auwad kodanikud, noored ja wanad — täidawad ühistondlikke ülesandeid, ja kõigi nende töö ja tegewus on riigis tähtis ja tarwilik. Riigi ülesanded ja isamaa loodusliffude jõudude ja warade õitstarbetohtane kasutamine otse tingiwad mitmekelisi tegewust paljude elukutsete alal, kuna kodanikkude üffikliffude wõimete kujundamine ja kujunemine ning jõudude tegewusse ratendamine ja piilimalt kasutamine on teostataw juft mitmekelises töös. Waimne loomingu ja kasulik tegewus wõib awalbuda ja ka awalbud kodus ja aias, põllul ja aasal, ametiasutuses ja ettevõttes, inseneri ja arsti kabinetis, wabrikus ja käsitöölise töötöas. Naast auvalt tööt wõtub oia töötöega hing; iga töö tulemuseks on peale materajalle elemee saamise ka sellese kõrgema mõtte ja ühistondliku eluühi osateje ühendamine.

Töö on waja ainsa tösta

ning waja on kaawatada noortest töö- ja teoimimefi ja juhtida neid töödele ja tegudele oma riigi ja rahwa huwides. Seda wajuadust oleme forduwalt rõhutanud ja ka tunnustanud. Aga nüüd tuleb tunnustada ka seda, et tööd on waja hingestada ja mõtestada; töö käigus ja tulemuses on waja näha ka waimset tegevust, loomingu ning ühistondlikku sihti ja otstarwet.

Selline hingestatud ja ühistondlikult sihitud töö ei seisa enam lahus osadena, waid kujuneb kogu rahwa harmoonilise termikuna. Sellise töö tegijad ei tunne elukutsete huwideerinemist, waid nad kõik, luues neid wõi teisi waimseid wõi ainelisi wäärtusi, seisawad wastastikuses sõltumuses ja teineteise, kogu rahwa teenistuses.

See wastastikune sõltumus on turtud ja tunnustatud peamiselt ainelise heaolu ja waralise kasu ning ülbse majanduslikkude huwide seisukohalt. Selle sõltumuse tundmine ja tunnustamine ei wõi aga piirduda ainult nende huwidega, waid see sõltumus ja sellest järgew tegevus ja teguwisid peaffid põhjenema ka rahwuslikkudel huwidel ja riigi teenimise põhimõtetel. Kodanikud, töötades mitmekesistel elukutsedel, on kaastöölised majanduslikul ja waimsel alal. Aga kodanikud olgu kaastöölised ka kõrgemas mõttes ja kaugemas sihis: nad olgu kaastöölised ka riigi ja isamaa teenimisel.

Koostöö ja kaasabi riigi ja isamaa teenimisel liidab elukutsed ja tööalad ideeliseelt üheks termikaks ning kujundab kõikidest kodanikkudest ühise suure ühistondliku jõu.

Töö ja tegevus riigi ja isamaa teenimisel on mitmekesine oma alalt ja ulatusest kui ka tähtsusest. Ühed täidawad tarwilikumaid ja tähtsamaid ülesandeid kui teised. Ühed juurdawad enam luua ja saawatada, teha enam loovat illesehitawat tööd kui teised. Aga iga kodaniku töö, kes teenib oma riigi ja rahwast, on wajalik, ja kui kodanik täidab oma ülesandeid ja kohustusi riigi ja isamaa teenimisel oma teadmiste, oskuste, wõimete maksimaalses ulatuses oma puhta südametunnistuse järgi rahwusriiklikkude sihtide kohajelt, siis on ta täitnud oma elutöö, waatamata sellele, et tema seirunud ühistonnas ei ole olrud kõrge. wõi et ta ei ole suutnud luua midagi illeälalisku. Ta on oma wõimete, jõu, hariduse ja elukutse wõi eluala seisukohalt teostanud sama, mis kõrgel kohal kohusetruult töötaw ametnik wõi arst, õigusteadlane, agronom wõi insener.

Iga ainsa kodaniku tegevusel on oma tähtsus.

Põllumees, kes töötab püüwalt omal põllul ja aasal, kes oma töö ja wae-waga on loonud eestkuuliku majapidamise, mis annab tõuget põllumajanduse tõstmiseks kogu ümbruskonnas, teenib ühistonda, riiki ja isamaad. Mednik, kes on loonud ilusa ja wiljakandwa aia — omapärase kunstiteose, mis on heaks eestkuuliks kaastodanikkudele, on täitnud omal elukutsel tähtsa ühistondliku ülesande. Insener, kes on leiutanud uue kasuliku masina, on täitnud suure ülesande kaastodanikkude huwides. Käsitöölise ja töölise, kes oma tehalise ja waimse jõuaga loomad uusi majanduslikke wäärtusi, seisawad ühistonnas teenistuses. Õpetoid ja lastewanemad, kes õpetawad ja kaawatawad lasti, kes jatkawad wanema põlwe illesehitawat tööd, täidawad suuri rahwuslikke ülesandeid.

Noored, kes õpiwad õppeasutustes, kogudes teadmisi ja oskusi ning walmistudes ette loomale tegevusele ja illesehitamale tööle, täidawad rahwuslikke ja ühistondlikke ülesandeid. Samuti suure rahwusliku tähtsusega on nende noorte tegevus, kes töötawad noorteringides, seltsides ja ühingutes, rahwamajade ja nende ümbruse korraldamisel ja kaunistamisel, raamatukogude juhtimisel. Niamaad teeniwad need noored, kes on tegewad hariduspõllul, kaawatades ja arendades end ja aidates kaasa ja luues loodsaid wõimalusi kaastöötajate kasumisele, — noored, kes ebendawad rahwuskultuuri ja lewitawad kultuurwäärtusi kodudesse ja laiematesse rahwasihtidesse meie rahwa õnneks ja isamaa õitlen-guks. Niamaad teeniwad need noored, kes omandawad teadmisi maanoorteringides, noorte maatulunduskulubides ja oskusi tööse aias ja põllul jaadud teadmiste ja juhendite kaasabil, — noored, kes töötawad huwi ja armastusega oma kodu ja selle ümbruse korraldamisel ja kaunistamisel ning kodukohta ja kodutalu majapidamise ebendamisel loowi ja sihtia, et kaawatfid kodud ja õitlekfid kodutalud ning isamaa pind muntuks wiljakandmaks ning rahwa töö ja loomingu suureks wäljaks ja õnneliku elu ilusaks koduks.

See on kõik rahva liikmed, täites ausalt, hoolsalt, hilemise huvi ja armastusega oma ülesandeid rahvusriiklikul põhimõtetel, teenivad riiki ja isamaad. See teenimine võib avalduda mitmetel viisidel tegemises vastavalt võimetele, ettevalmistusele ja elukutsesele. Aga seda teenimist kannavad lähised sihid ja põhimõtted ning need sihid ja põhimõtted ühendavad kõiki riigi ja isamaa teenijaid ühes rahvusterwiksis.

H. Kurvits.

Kevadpühade kommetest.

Kevadpühad on kiige, munade ja suveks jõuammutamise päevad.

Pühade ja tähtpäevade pühitsemine on vanasti olnud rohkem ühenduses mitmesuguste uskumiste ja kommetega kui praegusel ajal. See maksab ka kevadpühade ja eelneva „suure nädala“ kohta. Osa kombeid põlvneb kindlasti juba pöganuseajast, osa on aga välja läinud kristlikust kirikust.

Palmipuudepäha

rahvapäraseks nimetuseks on „urve-püha“. Nimelt pajuurbadega teeb rahvausk sel päeval palju tegemist. Juba varahommikul tuuakse metsast urbadega pajuoksi, et nendega magajaid „urvida“, magamast üles peksta. Lööjateks on olnud enamasti vanemad inimesed. Kohati pidid peksetavad andma vastutasuks pühademune, sest peksule on omistatud maagilist tähendust: annab tervist, virkust ja elujõudu. Muidugi on pajuoksi kasutatud ja kasutatakse veel nüüdki lauaehteks. Setud lasevad pajuoksi õnnistada kirikus ja asetavad neid siis kodus pühapiltide ette; kuid neid on viidud ka põllule, et põld annaks rohket saaki, ja pekstud nendega loomi, et loomad oleksid terved ja edeneksid hästi.

Suurt nädalat nimetatakse ka vaikseks nädalaks ning keelatakse teha töid, mis sünnitavad müra ja kolinat, nagu puude raiumine, kangakudumine, kanga või pesu virutamine kurikaga (tõlvaga) jne. Mürategemine arvatakse suvel põhjustavat palju pikset.

Suurel reedel ja neljapäeval on aga kohati valmistatud kalapüügrüüsti (võrke, mõrdu jne.) ja loodetud nendega püüdes saada alati suurt saaki. Saaremaal tuntakse ebausku, et suure neljapäeva ja reede vahelisel ööl olevat sobiv varastada laevaehitamise

materjali, sest seesuguse laevaga olevat hea kalastada ja salakaupa vedada. Suurel neljapäeval parandatakse hobuseriistu, uskudes, et siis hobused ei väsi ära kevadiste tööde ajal.

Kuid

suur neljapäeva varahommikul

(enne päikese tõusu) peavad lapsed tooma väljast puuriida juurest sülega laaste tupp, et leida kevadel metsast rohkesti linnupesid. See komme on kindlasti õige vana ja kultuurilooliselt väga huvitav: mets- ja merelindude munade korjamine ja toiduks tarvitamine on vanasti olnud üldtuntud ja laialt praktiseeritav. Arvesse tulid muidugi niisuguste lindude munad, mis on söödavad, nagu metspardid, mets-hane ja koskli munad.

Mõningaid maagilisi toiminguid on suurel neljapäeval võetud ette ka põllul ja aias. Kesapõllule on hommikul enne valget viidud sõnnikut, et vili kasvaks hästi; mesinikud on öösel käinud ümber mesila ja pistnud aia vahele pihlaka- ja kadakaoksi; et mesilased edeneksid hästi ja uued pered ära ei lendaks; Harglas pandud „uibile (õunapuile) mõrjsa rõiva ümber“; et kannaksid „parembide ubinid“. Ei puudunud taidad ka korjanduse õnneks.

Rannust põlvneb teade, et neiud olevat suure neljapäeva hommikul pannud silmapesuvette kanamuna, et „näolapikene kõig aasta illus seisap.“ Laiemalt on tuntud usk, et kui suure neljapäeva või suure reede hommikul voolavas vees ujuda või vähemalt „suud pesta“, siis olevat tervis alati hea ja nahahaigused ei hakkavat külge.

Suurt reedet

on rahvas pidanud palju suuremaks pühaks kui suurt neljapäeva. Öeldakse koguni, et sel päeval isegi rohi ei kasvavat, lehed ei liukuvat ja stipelgastki ei

lahkuvat oma pesast. Ka selle päevaga on olnud ühenduses mitmeid tulundusliku sihiga taige põllumajanduse ja karjanduse alal. On usutud veel, et suurel reedel „ristib“ kaaren (ronk) oma poega ja toob selleks (või teiseendi järele siis, kui mõni muna on pesast ära võetud ja keedetuna tagasi viidud) Jordani jõest või kuskilt mujalt kaugelt maalt ühe iseäraliku kivi; kes niisuguse „kaarnakivi“ kätte saavat, olevat igapidi õnnega koos: see andvat tarkust, kaitsvat haiguste eest, soodustavat võidusaamist kohtuprotsessides ja jõukatsumistel.

Päris kevadpühad

on tuntud õige mitme nime all. Et munad on kevadpühadele väga iseloomustavaks tunnuseks, nagu kuusk jõuidele, siis kutsutakse neid rahvapäraselt muna depühiks, kohati ka kiigepühiks, sest kiigedegi ehitamine ja kiikumine kuuluvad samuti kevadpühade kombestikku. Nimetus lihavõttepühad on mälestus katoliku-usu ajast, mil paastu lõppedes hakati pühadega alates jälle uuesti liha ja mune sööma. Ametlik nimetus ülestõusmispühad ei näi olevat rahvapärane.

Mune keedeti pühiks kas juba pühadelaupäeval või esimese püha hommikul. Munad olid enamasti värvilised. Värvimiseks on maal kasutatud vihaletti, rukkiorast, samblaid, sibulakoori, kaseoksi, lepakoori, karikakraid, heinapepri, riidelappe ja tuhka.

Vanasti on olnud kombeks, et tüdrukud kiigele kiikuma minnes pidid võtma kaasa pühademune, et neid seal anda kingiks või tasuks kiigutajatele (meesnooremale) või kiige ehitajatele. Et noormehed käivad kevadpühil hulgana mööda küla tuttavalt tüdrukult nune norimas, see komme on kohati säilinud tänini. Kui niisugune kogumisretk on andnud rikkalikke tulemusi, võib sellele järgneda kas kiige juures või mujal muna mäng.

Lihtsamaks munamänguks on olnud murade koksimine (murdeti „tiksimine“, „tikkamine“, „poksimine“ jne.), mis toimub nii, et kummagil osavõtjal on paremas käes üks muna, mis hõõrutakse otsapidi vastamisi. Kelle muna terveks jääb, see on võitja ja saab

*Veli hella vellekene,
Tee meil kiigu kitusmail
Ära tee oja otsa peale
Ega kaju kaldale.*

katkise muna omale. On tuntud ka pühademunadega mängitavaid veeretamismänge (murdeti „veeremäng“, „kullerdamine“, „rullimine“, „munaloomka“), kus mune lasti alla veereda mingisugusest kallakust pinnast või renni mööda. Lisaks sellele veel kihlvedusid ja vigureid pühademunadega. Näit. katsuti toanurka pandud muna purustada sõelaga või pajakaanega.

Esimese püha hommikul päike „mängib“ ehk „kiigub“ tõustes, — see on rahvusvaheline ebausk, mis meilgi laialt tuntud. Omapärasem ja huvitavam on noorrahva kiigede ehitamine ja kiikumine kevadpühil. Kiik tehti kas rehetuppa, rehealla, lattu (küüni), õue puude vahele, külavainule jne., olenevalt sellest, kuidas oli ilmastik. Kui kiik oli tehtud ainult oma talu jaoks ja hoonetesse, siis moodustus see harilikult nelja nõoriga rippuma seotud laurast, küllakiiged olid aga üleni puust, tugevad

chitised. Kiigel kiikudes on vanasti lauldud kiigelaule, mis moodustavad ühe huvitavama rühma eesti vanadest rahvalauludest. Kiikumisele on omistatud ka maagilist tähendust: kes kiigub kõrgele, selle tervis on suvel hea, sel õnnestuvad kõik ettevõtted

või see saab kuulsaks. Suuremad kiiged olid tarvitatavad terve suve laupäeva- ja pühapäevaõhtuti. Nõnda nimetatud „kiige-alune“ on vanasti olnud maanoorsoo tähtsamaks kohtamis- ja lõbustuspaigaks.

R. Viidalepp.

Tuglas kirjanikuna ja kultuurtegelasena.

„Noor-Eesti“ sünniaastal oli Tuglas alles 15-aastane koolipoiss. Ja vaatamata oma noorusele oli ta 1905. a. revolutsioonis tuntud põrandaalune tegelane, kelle isikule pidasid jahti tsaarivalitsuse sandarmid. Samal ajal leidis Tuglas noore koolipoisina mahti oma esimeste realistlikkude jutukeste „Hundi“ ja „Hingemaa“ avaldamiseks, millistest esimese katkendeid kanti ette autori äsja möödunud 50-nda sünnipäeva aktustel. Ilukirjandusliku paremiku on aga Tuglas annud oma hilisemate aastate toodangus, kus autor on sulgenud oma loomingu sümbolistliku ja uusromantilise voolude raamidesse.

Omad kunstiväärtuslikumad novellid on autor avaldanud raamatuis „Saatus“, „Raskuse vaim“, „Hingede rändamine“. Neis raamatuis pääseb täies ulatuses mõjule Tuglase keele metalline kõla ja stiililuu. Kuid juba tema poisikesepõlve novellides „Toome hebed“ ja „Õhtu taevas“ kerkib esile see Tuglase, kellele keele ilu on tähtsam kui kõik muu. Samuti on üldtuntud tema maailmasõja eel ilmunud romaan „Felix Ormusson“, kus romaaniangelase — tegelikust elust võõrdunud, ilu kummardav isik iseloomustab kogu aja-järgu intelligentide põlve.

Kõige tähtsam, mis Tuglas on pärandanud eesti ilukirjandusele — on kirjanduslik stiil ja keeleilu. Enne Tuglast oli kirjanduslik keel hall, värvitu, veniv ja jõuetu. Keegi Tuglase austaja omas kirjutises juubilaril 50-nda sünnipäeva puhul võrdleb tabavalt enne Tuglase aegset keelt postkontori nürida sulepeaga, mis ei ole kohandatud kellegi kätte järgi, millega kirjutavad kümned ja sajad. Alles Tuglase meistri kätte all saavu-

tas eesti keel oma metallise kõla ja heliseva kumeduse.

Suure keele- ja stilimeistrina seisab Tuglase peamine teene mõjus, mis see nooreestlane on avaldanud eesti ilukirjandusliku stiili peenendamisele.

Tuglas on annud eesti ilukirjandusele ka parima reisikirjelduse — raamatuga „Teekond Hispaania“, millel ei leidu võrdset meie kirjanduses. Eeltoodu kõrval on Tuglas veel meie silmapaistvamaid ilukirjanduse arvustajaid, kelle sellesisulised tööd on avaldatud koguteoses Kriitika I—V.

Viimastel aastatel on see omaaegne juhtiv nooreestlane taandanud ilukirjanduslikust loomingust, rakendades oma suure tööjõu kultuuriloolisele uurimistöele. Aastate plkkuse visa töö tulemusena on ilmunud temalt sellised põhjapaneva tähtsusega tööd, nagu Ado Grenzsteini lahkumine ja Eesti Kirjameeste Selts, milliseid raamatuid peaks lugema iga maanoor. Viimases raamatus leiavad hoopis uue valgustuse ärkamisaegsete tegelaste kujud. Endises võimsuses kerkib esile C. R. Jakobsoni kuju, kuid palju tuhmimas valguses esinevad Jannseni, Treffneri ja teiste isikud, kellelt autor on kiskunud uurija-töetsija käega endise liigse aupaistuse. Kuid selle eest vaatab meile aastakümnete kaugusest palju sümpaatsemalt vastu „Peterburi patriodi“ prof. Kõleri isik. Tuglase sellekohast uurimistööd hinnati raamatuaastal kõrgeima (1000 kr.) autasuga. Tahaks loota, et 50-nda sünnipäeva minetamisel jätkub autoril endist süvenemisvõimet uute tädede avastamiseks meie kultuurajaloolises minevikus.

J. Viidang.

Kündmas.

Peon piits ja silmil kaap,
atra juhüb vana põllumees,
aga adra taga künnivares
tähtsa nõoga astub nagu asjumees.
Hüäl veel külmänd ja kare
kostab üle välja: kraak!

Laudalehki tõstab tuul,
viskab üle äsja küntud maa,
kuhu kummutetud sõnnik.
Vao vao kõrvale nii a'ab
küändja kevadpäiksen õnnis,
vaev ja vile segi suul.

Henrik Visnapuu.

Saalomon ja roosid.

Libamisi vaatab kevadpäike meie suurde palkseinalisse elutuppa. Pühapäeva õhtupooliku rahu heliseb tasakesi õhus, mängleb vanaema punavöödilisel vaibal, tantsiskleb söögilaual ümber suure kaljakruusi.

Toas oleme vaid sina ja meie. Sina meie kõigi keskpunktina.

Sinu pehme valge juus ümbritseb aupaistena sinu kortuspalgelise headuse.

Kui palju ilusat pühapäeva on sinus! Näib, nagu võiks täna minna jutu jutustamiseks. Oleme põnevil ning püüame kõrvaldada kõik tõrked, mis võiksid tulla selle kavatsuse teele.

Aga kõik läheb ladusasti. Juba istudki sa toolil. Juba sädeleb õhk su ümber põnevusest.

„Millest sa jutustad täna?“

„Kuningas Saalomonist.“

„Ah, seda juttu me teame... See oli sama, kes ehitas tolle suure templi kullast keerubitega... Sama, kes oli väga tark ning mõistis kõigile õieti kohut... Seda juttu tunneme. See on vana jutt... Tahaksime midagi uut.“

„Uus on hästi unustatud vana, lapsuke... Uut polegi maailmas... Kuulake aga pealegi. See on ilus jutt...“

„Kord tuli kuningas Saalomonile külla Seba kuningatar. Ta tuli Jeruusalemma hulga kaamelitega, mis kandsid kalleid rohte ja väga palju kulda ning kalleid kive. Ta ise oli väga ilus ja tark. Ta oli kasutanud

Mulla sisse kütrett üst varjavat ja peidet ust otsib vaost välja küntud limusk. Aga man ju varesröövik must, keda vaevas lihahimu, sikutab ja ammas suud.

kõik, mis pakkusid ta riigi varandused, et tõsta oma naiselikku võlu. Ta oli ära kuulanud kõik, mis teadsid tema maa targad mehed, et õppida neilt tarkust oma vaimu selgitamiseks ja õilistamiseks.

Kui talle teatati: Pühal maal elavat kuulus kuningas Saalomon, kellest pole targemat, ei suutnud ta vastu panna igatsusele näha teda ning rääkida temale kõik, mis kogunenud ta südamele — arusaamatuid asju.

Aga tark naine tahtis ennem proovida kuulsa kuninga mõistust, millest kuuldused olid levinud kaugele maale, Jehoova tema Jumala auks.

Ta laskis valmistada roose kõige peenemast siidikangast, mis olid pehmed ning õhulised, nagu loomulikud õiehelbed. Iga lehekese niisutas ta ise kallimas lõhnaõlis, mida parimad rohukeetjad olid tootnud ainult kuningatari enda tarvitamiseks.

Töö oli õnnestunud nii hästi, et ükski õuekondseist ei eraldanud neid roose loomulikest. Ka vanad õpetatud rohuteadlased mitte. Nii värske oli nende värviltu, nii painduv nende vars, nii võluv nende uimastav lõhn.

Aupaklikult tuli ilus naine nüüd kuninga ette ulatades talle kaks roosikimpu.

„Vägev Iisraeli kuningas! Olen kuulnud palju sinu tarkusest. Nüüd olen näinud oma silmaga sinu koda, mida sa oled ehitanud, ja teie sinu laual, sinu pälvijate tegevust ja nen-

de rõivastust, sinu joogikallajaid ja sinu põletisohvreid. Ja ma ei suuda hoiduda imestusest. Sest kõik on tõi, mis ma kuulsin sinu tarkusest omal maal. Mina aga ei uskunud seda oma silmaga. Ja vaata, mitte pooltki ei olnud mulle jutustatud. — Aga minu süda põleb sees lahendamata küsimusist. Minu hing igatseb suure tõe järele, mida ma pole veel sutnud leida kuskilt. Olen küllalt kuulnud tarkade mõttekeerutisi ning laulikute ilusaid sõnu. Olen näinud imetegi-tate tegusid ning õuemeistrite ilutu-lestikkude pettepilte.

Kas oled sina, Iisraeli kuningas, see mees, kelle sõna toob rahu mu südamesse? Tahan sulle usaldada kõik omad kahtlused. Ennem luba aga kaaluda su tarkust omal naiselikul viisil, et oleks piirita mu usaldus, nii nagu on põhjata mu janu tõe järele.

„Vaata neid roosikimpe, mida hoian käes. Üks neist on õigatud õilmeis põõsalt, nii nagu Jumal neid on lasknud kasvada rohuaeda iluks. Teine on inimeste kätetöö, mu kaunide sõbrataride näpuosavuse tunnus. Kas suudad sina, kõrgeks kiidetud kuninga, eraldada ehtsa järeltehtust, võltsitu jumalaloodust?“

Ümberseisjad vaatasid ringi mureliste nägudega. Mõlemad roosikimbud sarnanesid niivõrd üksteisele, et keegi kojas ei suutnud teha vahet, kumb on kumbki. Näis, nagu oleks kaunis kuningatar isegi lõõnud kahtlema, kas temagi enam mäletab, kumb roosikimp oli võetud ta reisilaekaist, kumb äsja toodud aiast.

Sügav rahu ja headus säras vana kuninga enda näos. Ta silm riivas vaid viivuks mõlemaid lõhnavaid kimpe, peatus armastusega kuningatari kaunil küsival laubal ja oma õuekondsete murelisil palgeil. Siis palus ta üht teenrit avada uks õue.

Mesilasi lendas tuppe hulgana uksevõret ümbritsevalt väänkasvelt, mis olid parajasti õiehteis.

Ja, vaata, mesilinnud lendasid kõik ainult ühele roosikimbule, kuna teisel ei peatunud ükski neist.

Sõbraliku käeligiutusega osutas tark kuningas nüüd ehtsale roosikimbule, sellele, kuhu olid lennanud mesilased.

„Kiidetud olgu Jehoova, sinu Jumal!“ lausus nüüd imestunud kuningatar. „Sinu tarkus ja headus on suurem kui kuulsus, mis on ulatanud minuni. Õnnelikud on sinu sulased,

kes alati su ees seisavad ja kuulevad su tarkust. Nüüd tean, et Jehoova on sulle annud võimu teha seda, mis on õiglane ja õige.“

Ning kuningatar kõneles talle kõik oma südame mured ja kahtlused. Küsis talt kõik, mis tal oli seni jäänud teadmatuks. Ja Saalomon seletas talle, mis ta temalt küsis. Ei olnud kuninga-gele ühtki arusaamatut asja, mida ta mitte temale ei oleks seletanud.“

Ja kuninganna andis Saalomonile vastutasuks oma aardeist kulda ja väga palju kalleid rohte ja kalleid kive... Ja ta läks tagasi omale maale, tema ja ta sulased, kiites kõrgeks Jehoovat, kes oli pannud Saalomoni kuningaks Iisraeli aujärjele.“

„Kuidas teadsid mesilased, millised roosid on ehtsad?“ pärib vanim meist sinu jutu lõppedes.

„Mesilasele on Jumal ise annud tundmused, mis teda juhib lillede juurde, millel on magus mesi südames. Ei teda huvita tühine välispidine õie-ilu. Ta otsib toitu endale. Toitu kogu perele. Ta otsib talvetagavara.“

Inimene omas uhkuses ja upsakuses võib minna oma rada, kaugele ära jumalikust tões. Jumala loom aga tunneb Looja tahtmist oma südames; ei meelita teda järeltehtud asjad ega võltsitud meelitused. Tema läheb ikka sinna, kus on toitu, kosutavat toitu, mis talle määratud Jumalast.“

„Lapsed on ka nagu mesilinnud. Nemadki tunnevad loomusunniliselt, kes neile tahab anda midagi, mis on tõepärane ja ehtis. Ei nemad salli tühje kelkijaid, kelle hing lõhnab võltsist lõhnaolist, aga ei oma õiemett, mis kosutaks janunevat südamekest. Nii on lapsed.“

Suuremaks saades läheb noortel inimestel vahest kaduma mesilinnu süda. Lendavad huupi tühja ilu peale. Mürgise võlts-lõhna peale. Ei pane tähele, et mürk vaid uimastab; ei kustu nälg õiemee toidetuna; ei kogune tagavara kuldse koormana.

Noori inimesi püüab ju igaüks. Neil on palju juhte ning meelitajaid. Egas aga kõik pole Jumalast. Mõned on isehakanud, ilma kutsumuseta. Samuti ise endale lõhnaõli peale valanud. Ning kujutleb ennast nüüd roosina. Tulgu noored ja imetlegu teda. Aga mesilinnuke vaid väsib ja viidab aega. Satub vale teele. Tuleb koju tühja paunaga ning näljasena. Kui ta üldse jõuab kunagi veel koju.

Maanoorte konsulent O. Kermas selgitab algkoolinoortele maanoorterangi tööülesandeid, milline selgitustöö kõikjal noorte poolt sooja poolehoidu ja püneva tähelepanuga vastu võeti.

Sääraseid eksinud mesilinnukesi on noorte hulgas küllalt nähtud.

Teiegi lähete kord välja kodust. Kas teie teate laias maailmas, kelle jõul käia!

Jumal andku teile isa Saalomoni tarkust!"

Nii lõpetad oma jutustuse ning meil kõigil on kadunud tahtmine küsida veel midagi. Tunneme vaid sinu sõnade prohvetlikku tõe mõistmata nende sügavat sisu.

*

Sammal on kasvanud su hauakünkale unustatud saarekalmistul. Kaugele halli uttu hakkavad vajuma mälus su vanad legendid. Legendaarseks muutub nende jutustamine, sinu isiklik meile, suureks kasvanud lastele.

Aga tõe otsimine kestab maailmas edasi. Ja vastandina sellele petlik püüe teist panna rahulduma aseainega. Sumbutada väliste abinõudega teises loomusund, mis eraldab ehtsa võltsist. Pakkuda teisele roose, mil puudub toitev õiemesi.

Nagu vari käib see püüe koos suure tõe otsimise püüdega.

Metsana kasvab üles uus põlv maanoori, teadlikum, paremini juhitud, kui olime meie omal ajal sattudes sinu kätevahelt laia maailma, juhuste keeristesse. Kuid ka sel põlvel on veel küllalt ahvatlusi. Küllalt vajadust osata valida ehtsa ja võltsi vahel. Kiusatusi lennata vaid välise ilu ja kunstliku lõhna järele sinna, kus jääb nälga maanoore mesilinnu-süda, mis tahab toitu.

A. Oengo-Johanson.

Enesekasvatuse lähtekohti.

Meie järjest kasvav ja arenev maanoorte liikumine lubab küllalt põhjendatult loota, et see rikastab meie rahvast tavalisel määral teguvõimsate ja kohuse tundelikkude kodanikkudega ning annab eriti maale tüsedavajumisi, teadlikke tööinimesi. See loodus täitub seda kindlalt, mida rohkem saab pühendatud tähelepanu noorte kasvatustööle. Ka noorte järjest paisuv tegevus, edasipüüd ja rohkenev tööhulk asetavad noorile

kordkorralt suuremaid ülesandeid, millede edukas täitmine vajab terastatud tahtet, sitkust ja püsivust.

Kodu ja kool on maanoorte kasvatuspõllul esimeste vagude ajajad, on selle suure ja tähtsa töö algatajad, mida pärastises elus noor ise peab südilt jätkama. Koolist vabanemisel seisab noor lähtekohal, kust ta peab hakkama astuma omal jalul elu võitlusväljale. Siin on olukord mitmeti teistsugusem, kui see

oli koolisente vahel kaasõpilaste keskel ja õpetajate juhtimise all. Tuleb hakata õppima kogu seda „elutööd“, mida noorel tingimata vaja, kodus, põllul ja heinamaal. Ei ole enam mingit tegemist tunni- ega nädalakavadega, on vaid kevadised, suvised, sügised ja talvised tööd. Kooli ja kodu kasvatuse kõrvale peab astuma maanoore enesekasvatuse maanoorte ringides.

Noore enesekasvatuse olemus seisab peamiselt selles, et alalise ja pideva enesemõjutamisega sunnitakse ennast muutuma hingeliselt ja vaimsel teistsuguseks, sunnitakse muutuma paremaks, täielikumaks, jõu- ja tahteküllasemaks. Nii eeldab enesekasvatus esmalt seda, et noores oleksid tekkinud otsingud, elu ja ümbritsevate olude hindamine, arvustamine, sealjuures aga ka enese võtmine põhjaliku vaatluse ja tähelepanu alla. Noores peab tekkima tunne, et nii tema enese juures, kui ka teda ümbritsevates oludes peaks olema kuidagi teisiti.

Kuigi algul noore tunded, kujutlused, unistused on ehk ebamäärased, hõljuvad utoopilises udus, siiski tekivad selles vaimse protsessi idukesed, milliseid on võimalik arendada välja enesekasvatuse kandepinnaks. Teatavasti ongi peaaegu iga noor enesekasvatuse eelduste suhtes enam või vähem lootusrikkas seisukorras. On ju noorile, kes jõudmas mehevõi naiselikka, omane protesti ja rahulolematuse vaim. Viimast tulebki enesekasvatuseks ära kasutada esialgse tõukejõuna.

Noore otsingud, unistused, protesti ja rahulolematuse tunded on hinges tõrkanud selleks, et noor nende tõukel leiaks töö- ja kutseala, mis sedavõrd avar ja püsivaloomuline, et seal võivad noore esialgsed tunded ja kujutlused ümber moonuda tugevaks tööinnuks ja töötahteks. Usume, et iga maanoor soovib saada inimeseks, kes leiab elust ja oma kutsetööst täit rõõmu, õnne ning rahuldust ja seepärast ei karda teha algust mõjuva enesekasvatustööga.

Esmalt on vaja jõuda selgusele, misuguste jõududega tuleb teha tegemist noorel oma kasvatuses. Tuleb õppida võimalikult põhjalikult iseennast tundma. Siinkohal mainime vaid mõne märkega neid jõudusid, mis on noortel ja üldse kõigil inimestel enam-vähem ühtlased.

Meie sisemuses on tegutsemas peamiselt kahesugused jõud. Ühed on meile kasulikud, need virgutavad, julgustavad meid tööle, sunnivad liikumisele ja ak-

tiivsele tegevusele. Teised on aga eelmiste vastandid: sunnivad laisklemisele, aja kasutule raiskamisele, tekitavad halbumeelset, kahjulikke kujutlusi, ühesõnaga: on igal silmapilgul meie vaenlased.

Enesekasvataja suurim ülesanne seisab selles, et ta aegajalt võidab eneses vaenuliste mõtete, kujutluste, tunnete jne. leegioni ja muudab need oma sõbrallikkudeks ja kasulikkudeks sisemisteks jõududeks, mis ühes olemasolevate positiivsete siseilma jõududega saavad noorele võimsa sisemise energia kuivamuks allikaks.

Võidakse vast ehk arvata, et see väide on vaid teoreetiline ja praktiliselt teostamatu. Eks näe ju kõik kasvatajad vaeva õilsate jõudude suurendamiseks kasvatatavas, kuid paljudel kordadel kasvatuse tulemused siiski on kasinavõitu. Enesekasvatus on aga lootusrikkas just seetõttu, et siin toimub tegevus seespoolt väljaspoole.

Aktiivne ja tööhimuline maanoor peab sageli ärkama löökestes ja koiduga ühel ajal, rõõmsalt ja kiirelt riietuma ning vaatama üle oma tööalad, läbi viima varilised toimingud ja tegema tähelepanekud oma tööettevõttest ja selle arenemisest. Ent teame, millist pingutust nõuab ülestõusmine noorilt varahommikul. Tundub, kui kistaks meid katkestamatute köidikutega voodi külge. Põhjus ei seisa aga kaugegtki selles, et meie organism vajab tingimata magamispuhkust ja et varahommikul ülestõusmine ja tööle asumine oleks tervisele kahjulik, vaid siin on peateguriks meie loomulik laiskus, mis vallutanud kogu meie vaimse ja füüsilise olemise. Magamisel meie hingamine on tavaliselt harvem, süda töötab aeglasemalt, seega saab meie veri vähem hapnikku. Kuid samal ajal küllastub veri seeditud toitainega, mis vajab hapniku käes põlemist, et muutuda energiaks. Selline aeglaselt voolav, paks veri teeb meid loius, uimaseks, nii et ei viitsiks liigutada ühtki liiget, vaid aina lesiks ja magaks. Et seesuguse laiskuse vastu võidelda, peame õppima tarvitama ja pingutama oma taht, valitsema oma mõtteid ja kujutlusi ning nende abil võitma ka füüsilise laiskuse. Juba eelmisel õhtul enne voodisheitmist peame selgesti tuletama meelde järgmise päeva tööd ja toiminguid. peame püüdma tunda neid rõõme ja lõbusid, mida annab tööde kordasaatmine. samuti seda õnne, mida võimaldavad tööde tulemused. On meil järgmisel päe-

Vanaema suum.

Sukavardal vana käst
lillekirju luues väsis.
Rinnus tundis valu üngi,
vanadus viis eide süngi,
surma suikus õhtu eel.

Lapse süda tunneb valu;
meeles mälestuste talu:
kullerkupu karva linu, —
juukseid — pisi-pojal silu
närtsind käsi äsja veel.

Kuulaks veel su muistset juttu!
valu surub silmi nuttu.
Ei saa memme sülle poja,
memm sai kalmus külma koja,
kaela karmi kruusa kee.

Triibuline scelik tühi
sängi päitsis. Enda rihi, —
maised valud jätsid maha,
mured, rõõmud selja taha,
läksid vaikselt pikka teed.

Vanad silmad läinud looja,
suu ei räägi nullas sooja.
Manalas nüüd vanaema,
õhtu taevast kustus eha —
kustund söed on memme leel.

Kuidas tasun sinu vaeva?
Kalmu sisse lilli kaevan,
risti külge panen pärja,
Leinakuu nutan märjaks,
oh, kui hell on minu meel!

Frida Ulm.

val sooritatavaist töist niiviisi loodud selge pilt, siis tuleb mõte kindlalt koondata sellele varasele hommikutunnile, mil kavatsetakse ärgata ja asuda tööle. Ärkamistundi tuleb meelde tuletada rohkem kui üks kord, kui kindlasti tahetakse ärgata endi poolt ettenähtud ajal. Hommikul kohe uuesti alata õhtul alustatud mõttekäiku õnnestavast tööst. Kui niiviisi ollakse koondatud energiaga asja juures, rebenevad laiskuse köidikud peagi, ülevad mõtted ja kujutlused tööst kiirendavad südame töötamist, hingamine muutub tihedamaks, veri rikastub hapnikust ja meie elustume seevõrd, et laul või vile huulel riietume ja asume töösse.

Enesekasvatamisega peab noor saama isandaks iseene üle. Ta peab olema suuteline ennast igal ajal keelama ja käskima, nagu see suurima edu ja kõrgema õnne saavutamisel tarvilik. Selleks tuleb teha jällegi järjekindlaid harjutusi ja eneseproovimisi. Paljudel tundub õigel ajal pidudelt lahkumine äärmiselt

raskena, saadakse olla täieliku lõpuni, siis arvatakse olevat kõik korras. Ent noor, kes tahab ennast teha sõltumatuks üldisest arvamisest ja olla iseseisev enese käskija, see lahku pidult just siis, kui teised on kõige ülevamas tujus ja hoos. Ta teeb seda alati enne keskööd. Enese sõnakuulmisele sundimiseks on hea, kui aeg-ajalt lahkutakse kas pidult, koosviibimiselt või mõnelt lõbusalt olegult kaunis varakult, tullakse koju ja sunnitakse ennast tegema asja, mis sunnib lõbusat olemist ruttu unustama, näit. pähe õppima mõnd luuletust, mida küll otsekohe pole vaja.

Nii kasvab meie isik, nii võidame samm-sammult enese. Tarvis vaid tahet, püsivust, raskuste ja küsatusete ees mitte põlvi nõtkutada. Kui mõnikord ka komistame ja langeme, siis kohe uuesti jälle üles ja veel suurema innuga igatsetud kõrge sihi poole.

V. Vaher.

Meis on omadusi, mis on teinud meid vastupidavateks. Kui meid on praegu üks miljon, see ei tähenda, et edaspidi kord meid ei või olla kümneid miljoneid. Kui meie oleme tugevad lülid meie rahvapõlvede ketis ja täidame laitmatult kõiki oma ülesandeid, mis on meie peale pandud, siis leiame üles selle suure jõu, leiame üles need väärtused, mis kannavad meid. Me oleme rahvas, kellel on oma pind ja muld. Sealt ammutame omale jõudu lugematul hulgal.

J. Hüneron.

Kuidas tervitan.

Tervitusega avaldame lugupidamist tuttavate vastu. Tuttavat mitte tervitades, tervitust vastamata jättes näitame ülesse ainult enda harimatust.

On üldine komme, et nooremad vanemaid inimesi alati ennem tervitavad, samuti ka mehed naisi ja poisslapsed tütarlapsi. Seda järjekorda võivad muuta ainult suured vanaduse või au vahed. Nii tervitavad noored tütarlapsed vanemaid mehi ennem ja õpilased õpetajat esimesena.

Tütarlapsed ja naised tervitavad väljas kerge peanoogutusega, aga poisslapsed ja mehed peakatet kergitades. Lubamatu on tervitada ainult kätt mütsi juurde viies või mütsi ainult natukene liigutades, samuti ka kätt taskus hoides.

Tervitamisel ootab noor kuni vanem ulatab esimesena käe.

Tuttavad tervitavad igakord kui üksteisele vastu juhtuvad, kuigi vast mitu korda päevas. Peol ja muil kohetamistel aga ainult üks kord.

Inetu on teha nagu kedagi ei nähtaks — pead kõrvale pöörates või kuidagi teisiti talitades, et pääseda tervituse kohustusest.

Leinarongi möödumisel paljastavad pea poisslapsed ja mehed puusärgi kohalejõudmisest kuni möödumiseni, et seega oma austust avaldada surnule viimisel lahkumisteekonnal.

Ruumis (ilma üliirieteta) tervitavad mehed sügavama kummardusega, naised alati peanoogutusega — noored tütarlapsed vanemaid inimesi aga veidi suurema kummardusega.

Kinnises ruumis või väljas juttu alustades tervitatakse kättpidi. Käe sirutab alati esimesena vanem isik nooremale, naine mehele, tütarlaps poisslapsle. Väljas vabastame selleks käe kindast.

Külla tulekul toimub kättpidi tervitamine pärast üliirietest vabastamist, samuti ka jumalagajätt enne üliriiete selga panemist.

Seltskonnas tervitavad poisslapsed ja mehed püsti tõustes, samuti ka noored tüdrukud, kuna vanemad naised teevad seda istudes.

Tervitades tuleb silma vaadata, võttes korralliku seisaku, aga mitte tervitada käed taskus ja suits suus.

Juurdetulija tervitab seltskonnas kohalolijaid alates pererahvaga (enneperenaist, siis peremeest), edasi naiskülalisi alates vanemaga ja siis mehi või külalisi kõiki istumise järjekorras

Suurema — paljude külalistega — laua juurde tulles tervitatakse üldiselt kõvasti ja selgesti, lähemaid tuttavaid ja lauakaaslast veel eraldi peanoogutusega.

Samad üldpõhimõtted, mis tervitamisel, maksavad ka jumalagajätul.

Noored uusi traditsioone looma.

Meil on kujunenud ilusaks traditsiooniks iga-aastane metsapäevade korraldamine. Üha laiemaid hulki see viib kaasa, üha innukamalt kajastub see ilus algatus kooles, kaitseväs, organisatsioones. — Tänavuste metsapäevade motiiviks — juhtlauseiks on. 1) tarbepuude kasvatamine. 2) kodude ja teede lähiümbuse kaunistamine puistutega.

Esmene, puhtpraktiline üritus on peamiselt talupidajate — vanema ning küpsema põlve huvi. Ma ei taha väita, et sellel puuduks tähtsus. Kuid noorte suhtes just teine juhtlauseist osutugu esmahuviliseks.

On teada, et meil metsa esteetilisele väärtusele väga sageli suhtutakse suure ükskõiksusega. Selles on teatud määral sajandi üldmõju, — sajandi, kes kõiki

Maanoored uusi traditsioone loomas.

väärtusi kaldub mõõtma vaid materjalismi mõõdupuuga.

Meie noorpõlv, kes on kasvanud juba taas rahulikumais, inimlikumais oludes, peab tooma pöörangu senisesse maailmasuhtumisse. Loodus olgu talle seejuures suurimaks õpetajaks. Õpitagu armastama lille ja puud, siis leitakse inimeseski midagi, mis tõuseb üle nälja ja veejanu.

Meil on nii palju teha oma kodude kaunistamiseks. Enamik me uusi asundustalusid on veel üksi väljadel kuuma suvipäikese ja talvetuiskude käes. Teeme aga omale rõõmsaks kohustuseks igal õhtul, tulles põllult koju, istutada valitud paika ilupuu. Mõelge, kui palju suudame sellega tuua uut ja hingestavat oma kodulävele.

Meie maanteed, meie rahvamajad, isegi sageli meie kirikud on nagu külmad ja kõledad, seepärast, et nende lähiümbruses pole puid.

Koondugem kord mõnel kevadisel pühapäeval hulgani, et istutada oma armsama paiga manu väike hiis. Hulgakesi see on nii hõlbus. Ja kui palju rõõmu leitakse kõige selle juures! — Oleme pärinud varasemalt põlvkonnilt mitmeid huvitavaid rahvakombeid, tra-

disioone. Noored, meil on fartaasiat ja meil on jõudu elada päevi kahe- ja mitmekordsest: loome ka meie — uusi traditsioone!

Kas ei ole ilus minna külla oma tuttavale laupäevaõhtul, või puhkepäeval ja võtta kaasa noor puu, et koos istutada seda ta kodu läve ette või aeda, või koplisse!

Kui matkatakse mööda armsast paigast, kas ei vääri sinna istutada mõnd puud teeveere, et hiljem kord mäletada ilusat päeva, kui elu kunagi veel teid talutab sealt mööda! — Sageli pühitseme mõne armsa sõbra sünnipäeva. Mida viia kingiks? Kõigest kenam on öösel, kui magab sünnipäevalaps, sõpradel istutada ta kodukopli väike, tilluke hiis tammi, või kaski, või pärne või pajusid. Ning alles siis minnaksete da lauluga äratama.

Need on vaid üksikud näited, mis ootavad rakendamist. Kuid võimalused ei piirdu ainult nendega. Elu on tuhandepangeline, selle mure ja rõõm. Leidkem oma päevadele hingestavat sisu.

Rohkem osavõttu elule, rohkem armastust, rohkem hinge, südant!

Rob. Hallimäe.

Kas istutan kauni kase või püha pihlaka?

Keegi suur, pikk mees jutustas kunagi mulle, et kui ta oli väikene, väikene poisipõngerjas ja käis alles valakoolis, ütles õpetaja ühel kevadisel hommikul: „Tuleval laupäeval peate igaüks tooma puu ja istutama koolimäele. Ise võite valida, millist puud soovite istutada ja ise otsite ja toote selle metsast. Üheskoos valime siis puudele paigad ja mina õpetan, kuidas neid istutada. Igaüks istutab ise oma toodud puu.”

Ta see pisikene poiss mõtles ja mõtles, millise puu ta peaks istutama, kas kauni kase või püha pihlaka. Oma kodu õuel polnud mingisuguseid puud, seepärast ka ei saanud ta eeskuju võtta, kumb neist oleks kaunim. Kuid poiss mäletas hästi seda muinasjuttu „Kask ja täht”, ja kujutas nüüd omas mõttes, kui kaunis see suur kask võiks olla seal kodu otsivate laste õuel, kuidas selles linnud laulsid lastele ja kui kaunis see oli öösiti, kui täht vilkus kase okste vahelt. Kuid siis tuli tal meelde pihlakas oma isakodu rehe nurgal, kui ääretult kaunis oli see jaanipäeval valgetes õiekobarates ja kaunis oli see sügisel marjade küpsedes. Ja ta oli kunagi kuulnud, et vanasti peeti pihlakat pühaks puuks.

Püha pihlaka ta istutab!

Kogu nädala hulkus ta metsas ja niidul, otsides õige ilusat pihlakat. See pidi olema sirgetüveline ja ilusa ladvaga, ning võra pidi olema ühtlane ja kaunis igalt küljelt. Ta pidi kasvama pehmes maas, et saaks võtta üles juuri rebimata. Ja lõpeks ta sellise leidiski küüni tagant kraavi kaldalt.

Reedel, koolitundide lõppedes, kaevati puudele istutamisaugud. Need lapsed, kes said kaevata auke pehmesse ja paremasse maasse, ei tarvitsenud tuua uut mulda istutamiseks, kuid tema, kelle pihlakas tuli istutada üles kruusamäkke, pidi tooma head kraavimulda augu äärelle homse istutamise jaoks valmis. Laupäeva hommikul istutati puud. See töö jäi tal meelde kogu eluajaks! Kui puud olid istutatud, oli koolimägi nagu nõjutud. Ja igal uuel kevadel selle järele puud muutusid lehtemineku järele ikka kaunimaks ja tihedamaks. Ja teadagi, kui see

väikene poiss nelikümmend aastat hiljem suure mehana reisis pika aja järele uuesti koju ja lähenes koolimäele, nägi ta oma pihlakat suure tiheda puuna kaunil mäel. Võite kujutada, mida too mees siis tundis! Kuid kas teate, millist muudki mõju see puu istutamine avaldas? Selle poisi ja tema venna kodu asetses jõe kaldal lagedal, ilma ühegi puuta, nagu see varem vallakooliski oli olnud. Ja nemad otsustasid, nähes milline lõbus töö puuistutamine oli ja kuidas puud koolimäe kaunistasid, istutada kaski oma kodu kaunistamiseks. Ning nad istutasid pika rea kaski pikki jõekallast. See nende kodu, varem lage ja kõle, on nüüd ääretult kaunis — pika, tiheda kaskederea jõe kaldal.

Ja nüüd soovime, et kõik „Maanoorte” lugejad juba tänavu kevadel istutavad igaüks kas või ainult ühe puu — mälestuseks oma noorpõlvest.

Samuti, kui sellele poisile ammu aega tagasi ütles õpetaja, ütlevad „Maanoored” nüüd talle: Te võite igaüks ise valida puu, mida soovite istutada, ning ise tuua see metsast. Ise valiksite ka istutamispaiga, siiski enne nõu pidades isa ja emaga kuhu istutada puu. Puu tuleb istutada valgele ja lagedale paigale, aga mitte liig lähedale ehitustele ega akendele, sest peame pidama meeles, et puu kasvab korra suureks ja võib varjata tube ning takistada väljavaadet.

Kuidas puud istutada.

Kõigepealt on tähtis, et valiksime õige istutamisaega, ja parim aeg selleks on kevadel, enne pungade puhkemist. Enne, kui toome puu metsast, valime paiga ja kaevame augu valmis. Auk ei või olla sügav, kuid see-eest küllaldaselt lai. Umbes 40—60 sm. sügavusest august aitab küllalt ja augu laius võiks olla üks meeter, või veel enamgi, olenedes pinnasest. Kui maa, kuhu istutame, on halb ja kõva, on hea kaevata auk veel laiem ja tuua sellesse tublisti musta mulda, siis puu edeneb paremini. Kuid kui maa on ennegi hea ja kõhe, võib auk puu jaoks loomulikult olla väiksem. Laudasõnnikut metsast toodud puudele ei tohi anda. Kui auk on kaevatud ja lisamuld toodud kohale,

valmistatakse veel puu jaoks tugival. See tehakse umbes $1\frac{1}{2}$ meetri pikkume, teritatakse ja laasitakse siledaks. Puu sidumiseks võetakse pehmet sidumisnööri ja kastmiseks paar pange vett.

Kui kõik on valmis, tuuakse puu metsast. See tehakse viimasena, et puu oleks võimalikult lühikest aega maast ülesvõetuna, et selle juured ei kuivaks. Parim on võtta puud kividevabast, pehmet maast nii, et selle juured jääksid võimalikult terveks ja koos juurtega ülesvõetud suur mullapank kaitseks neid. Need juured, millised puud ülesvõttes rebenevad, tulevad lõigata terava noaga otse siledaks, et haava pind oleks võimalikult sile ja väike.

Kui puu on toodud istutuspaigale ja selle rebenenud juured lõigatud siledaks, asetatakse puu varem valmistatud auku. Nüüd tarvitatakse töö juures kaht inimest. Üks hoiab puud kinni, kontrollides, et see saaks maasse samale kõrgusele või vähe kõrgemale, kui oli enne ja et puu oleks otse. Kui puu istutatakse ritta teiste puudega, tuleb järele vaadata, et ta ükka oleks teistega reas. Teine inimene ajab labidaga mulda puu juurtele, visates seda ühetasa igale poole ümber juurte. Vahepeal raputatakse puud, et muld hästi tungiks igale poole juurte vahele. Kui umbes $\frac{2}{3}$ august on täidetud muldaga, tambitakse muld puu juurte ümber kinni, tugevasti jalgadega sõtku-

Juuru maanoorteringi liikmed õpivad tööd ühiselt näitlikult ja viivad seda läbi igapäev kodutalus. Ringivanem agr. P. Lambing (X).

Parem on valida istutamiseks selline puu, mille tüve läbimõõt on 4—5 sm. Mida suurem on puu, seda suurem ja raskem on ka juuri ümbritsev mullapank. Juured ja mullapank hoitagu võimalikult niisked, sest peame meeles, et juurtes on puu jõud ja mida värskeamana neid hoida, seda kindlamini õnnestub istutamine. Seepärast tuleb puu tuus metsast ettevaatlikult reega või korvis. olenedes puu suurusest. Kui istutamispäev on päikesepaisteline ja tuuline, on hea kaitsta puu juuri kuivamise eest, kattes neid märja riidega või kotiga.

des. Siis vaadatakse, et puu püsiks sirgelt, sest hõlpsasti see just tampides kaldub viltu õigest asendist. Selle järele aetakse veel veidi mulda juurtele, sõtkutakse uuesti jalgadega ja siis kastetakse tublisti, andes umbes paar ämbrit vett puu kohta. Kui vesi on imunud mulda, aetakse auk täis ja muld tambitakse veel kord kõvasti kinni.

Puud peab alul hästi tugima, sest kui tuul seda pääseb palju kõigutama ja seega ka juuri liigutama, ei saa puu juurduda ning istutamine võiks seetõttu ebaõnnestuda. Seepärast liiakse enne istutamist tugiteivas puutüve lä-

hedale auku kõvasti maasse ja kui see on liiga pikk, saetakse niipalju lühemaks, et ei hõõruks okste vastu. Selle tugiteiva külge seotakse puu pehme sidemega ühest või kahest kohast. Kuid sidudes tuleb järele vaadata, et side ei oleks liialt pingul. Parim on siduda puud teiba külge kaheksa moodi sidemega, nii et puu vähe saaks liigutada ja tal oleks võimalik vajada sügavamale auku mulla vajudes.

Mulla vajumise tõttu istutatakse puu ka vähe kõrgemale, kui see enne looduses oli kasvanud, et ta hiljem vajuks endisesse sügavusse.

Lõpuks rehitsetakse maa puhtaks ja viiakse kõik tööriistad ning risu ära. Siis algame pinevalt jälgima, kuidas puu hakkab kasvama ja kas meie istutamine on õnnestunud.

Ei tohi kunagi unustada, et kevadel ja suvel, kui pikemat aega pole sadanud vihma, peame kastma puud. Siis toome sellele rohkesti vett, 2—3 ämbrit korraga, ja niimoodi kastmist toimetame kaks-kolm korda suve jooksul, olenedes maa kuivusest.

Kui sooritame istutamistöö õigel ajal ja hoolikalt, võime olla kindlad töö õnnestumises.

E. Toiger.

On küll seadmist, aga muna tuleb.

Kanal, vaesekesel, on kanasilmad. Niipea, kui talvine hämarus tuleb, peab ta kiirustama, et veel kuidagi õrrele saaks. Õö on väga pikk ja juba palju tunde enne seda, kui perenaine laternaga lehma vaatama tuleb, näpistab

palju isegi talitaja ei tõmba jalaga, kui juhtud talle ette jääma, eriti pärast seda, kui võib olla ööd söimeserval kükitades olid midagi söödapõhule kaotanud.

Nii kanakarjal on alanud igapäevase toidu otsimine. Nokitsetakse lehmade toiduküna, ülejäänud krõbukesi otsides, puhastatakse seaküna uurdeid ja siblitakse sõnnikul, otsides, kas vahet ka nende pole mõeldud ja peotäis teri maha visatud.

Mõnelpool paistab, nagu ollakse kanadele küllalt heide: päevast-päeva seisab ees terve naelakastitais kaeru või masinaalust praakvilja. Kanad seda ka söövad, aga

muna ikkagi ei tule.

Ja ei võigi tulla, sest kaer oma toitainete koosseisu poolest on niisugune, et sellega ühekülgsest söötes kana küll ära elab, aga munavalge ainet siin niipalju pole, et seda keha elutegevusest üle jääks ja sellest muna saaks meil teada. Et ikkagi selle söödaga nii palju munavalget kokkuhoida, et muna võiks, — siis kana peaks kaeru küll väga palju sisseajama, aga ega ta masin ole, ja — mis sellestki siis pearemehel kasu oleks, kui ta seda oleks?!

Õige kana toit peab rohkelt munavalget sisaldama. Seda saadakse, kui mitmekesise teraviljast põhiseгу kõrval anname järjekindlalt ikka söötadest: 45 liha, purustatud tooreid konte, kalajahu (pepsi tint), piima rõõsalt või paksult (ainult mitte tilgastanult),

Raske on — aga muna tuleb.

nälj tukkuva linnukese kõhtu. Aga ka nüüd ei saa muud, kui vast vaikselt häälitseada, sest alles pika ootamise peale hakkab laudaaknast niipalju valgust immitsema, et usub maha hüpata ja aralt ringi vaadata. Aralt, sest kuipalju ei või lehm sind, väetit, hämaras sõnnikusse tallata, kui-

Iseendale - inimlaps - oma õnnemaa.

Nooruseaeg,
Siit eemale mure ja vaev.
Teed algab elulaev
Lootuste merele.

Ent lennul läeb Emake Aeg
Nii aasta koidikul seisad sa.
Noormees ja neid
Ülmaks sihiks Sul — õnneleid.

Nooruskännisel mõtled Sa —
Julgus Su silmis
Elu määratus filmis:
Koon ajalõngadest kanga kaunima ma,
Iseendale.

Oo, noorusmaa! Su koldel ja teel
Käib õnn. Püüa Sa!
Siin põues on tunded peidussa
Südamehäduses hoidu Sa
Inimlaps!

Rõõm olla on — elukevades,
Põleda hingeihades,
Võidelda aate eest,
Hoiduda valeteest.

Aja otsatu veerengul otsid Sa
Inimlaps! Leiad ka
oma õnnemaa.

P. Helistvee.

õlikooke või nisukliid. Peale selle toorest juurvilja, ristikehinaheksleid, hautatud heinapepri, nõgeseid ja idandatud teravilja talvel.

Agas ka

juua saavad kanad harva

küllaldaselt. Kus ka üht või teist söögiks ette visatakse, unub tihti, et ka vedelat vaja on. Ka lehmamollist ei saa, kui veiste jootmine on hommikul enne valget või õhtul videviku paigu, ja jälle linnuke on vaevas.

Muna koore moodustamine raiskab kana suuruse kohta enam mineraalaineid kui kujutletakse. Seepärast ei tohi unustada ette andmast munakoori, krohvi, teokarpe, ja kondinõrkuse ärahoidmiseks ka fosforhaput lupja.

Argu sugugi öeldagu: mis see kõik maksma läheb ja mis sest kasu on! Sest vastus selleks oleks ju ammu valmis: kõige enam aasta ringi sent päev, ja igal juhul mitte kallim, kui naelakastiga kaerte ees hoidmine.

Tööpäev peab kanal nii pikk olema, et on aega süüa, aega lõbutseda ja aega ka tööd teha. Senistes oludes jätkus päevast vaevalt selleks, et hingepidet kokku korjata. Kui tahame ka muna saada, peame selle valmistamiseks eelpool kirjeldatud toormaterjali (sööta) andma, aga peame ka päeva pikemaks venitama. Selleks valgustame kanade eluruumi hommikuse ja õhtuse söötmise ajaks.

Valgustamiseks võib tarvitada laia kupliga lampi, mis valguse põrandale juhib, suurema kanakarja puhul ka petrooli hõõglampi, mis tublisti veel soojendab.

Argu see valgustamise jutt jäägu jutu jätkuks, nagu mõni romantiline asi, vaid iga kanapidaja võib julgesti uskuda, et see on hädaline asi selleks, et muna saada.

Lamp piiratagu traatvõrguga, et kanad ligi ei pääseks, ega ümber ei lükaks.

Ja ruum ise? Eks kanakegi taha saada oma tuba ja luba, siis ta annaks ka oma tulu. Ka lehmalaud pole kõige hullem, kui see on küllalt avar, ja on hea, kui siit isegi ühe valgema nurgakese saab päris võrguga eraldada. Aga ega omagi toa soetamine pole ülepea sematu. Leidub ju igas majapidamises mõni hooneosa mida, natuke korraldades, soojapidavaks voorderades ja akent sisse raiudes, saab kanadele anda, — aga siis tehtagu ka ahi sisse. Üle 10-ne krooni ei lähe ka see maksma, olgu ta siis kivist või plekist. Muidugi, suuremat kanalad maksab korraldada siis, kui soetame kiiresti puhta tšulisi kanu. Aga neid ei tasugi soetada enne, kui pole kohta kuhu panna. —

Võtab küll pisut aega nendele küsimustele mõelda ja on ka omajagu seadmist, aga — muna tuleb.

E. Priks.

Tütarlapsed kodu kaunistama.

Alati soovime, et meie eluruumid oleksid mugavad, kodused ja armsad. Seda kõike pole võimalik aga saavutada mitte kallihinnalise sisetuse muretsemisega, nagu sagedasti arvatakse, vaid olemasoleva vajaliku mööbli otstarbekohase ja sobiva asetusega, väga suurel määral aga ka seal tarvitataivate kaunistavate esemete — vaipade, linakeste, eesriiete ja lillede õige valikuga.

Ruum olgu kõigepealt hästi valgustatud — muidugi nii hästi kui seda võimaldavad meie kodude väikesed aknad. Lubamatu on aknaid üleni eesriietega katta. Seega takistame valguse ja päikesekiirte sissepääsu meie eluruumidesse, muutes toad pimedaks ja süngeks. Aken on määratud esijoonel valguse allikaks toale, mitte ilusate eesriiete näitamiseks. Takistades päikesekiiri tuppa tungimast, võtame neilt võimaluse hävitada seal leiduvaid tervisele kahjulikke pisilasi — muutes endi eluruume ebatervislikuks.

Õieti talitame asetades eesriided ainult kahele poole akna äärtesse ehk ülesse — nii kuidas see meil sobivam — jättes vabaks akna klaaspinna peaaegu täielikult. Vast ainult õige hõreda, valgust läbilaskja eesriide võiksime üleni akna ette asetada, näit. vähesel mustri- ja võrkkardina, kuid hea oleks seegi.

Samuti kui aknate katmisest eesriietega hoidume ka nende ette asetamast hulgaliselt toalilli, millised omakorda meie eest kõik aknast sissetungiva valguse kinni püüavad. Lillepottidega ülekuhjatud laud akna all ei näe kuigi kena välja, pealegi kui kõiki neid väikeselehelisi lille keegi tolmust puhtana hoida ei jõua. Ka ligipääs aknale on raskendatud ja seetõttu jääb vast nii mõnelgi päeval tuba tuulutamata. Toalilledest valime endi eluruumidesse ainult üksikud suuremad ja asetame need nii, et nad ka tõesti tuba ilustavad, seda aga endi valguse varjamisega veel süngemaks ei muuda ja nende õiedki ainult väljast vaatajale määratud ei ole.

Magamise ruumidesse ei ole üldse soovitatav potililli asetada, sest et need seal õõseti meiega võidu õhku ära tarvitades kuigi tervisele kahjulikud pole.

Ka muude kaunistavate esemete valikul eluruumi ei pane meie tingimata välja kõike, mis meil olemas, vaid peame silmas niihästi otstarbekohasuse kui ka ilunõudeid.

Valides vaipu ja linakesi põranda, seinte kui ka laudade või muu mööbli kattedeks, asetame need ilka sinna, kus neid ka tõepoolest vaja on. Nii siis põranda vaibad voodi või diivani ette, või mõne mööblirühma — (laud toolidega) — alla. Seinavaiba ülesanne on hoida seinu määrimise eest, selle järgi valime talle ka koha näit. voodi või diivani kohale või mujale vajalikku kohta. Mõnikord tarvitatakse vaipa aga ka lihtsalt seinu ilustuseks tühjale seinale pildi asemel. Üldse olgu igasuguseid vaipu enim vähem ja suuremad kui palju väikseid, sest viimased jäta- vad väga killustatud ja kirju mulje.

Lauda ei tarvitse alati üleni linaga katta. Korralikule värvitud lauale asetame peale ainult väikese liniku ehk linakese lillevaasi alla, lastes seega ka puusepa meistritööl väljapaista. Võib olla ei suudagi meie käsitöö sellega igakord ilult võistelda ja me saavutame kasu asemel kahju.

Vaipadest ja linadest eelistatakse viimasel ajal küll igasuguseid kudumise töid, kuid ka maitsekalt valmistatud väljaõmmeldud esemed pole halvad. Hoiduda tuleb muidugi väga roosilistest ja kirjudest tikanditest. Täiesti kõrvale jätame aga igasugused maalitud ja värvitud vaibad, mis toa ilu tõstmise asemel seda koguni hävitavad. Värvilt olgu ruumis kaunistavad riidesemed kooskõlas, mitte liiga kirjud ja kirevad toonid, vaid rahulikud — ühtesulavad, mis meeledulegi rahustavalt mõjuvad.

Igasuguste teistegi kaunistavate esemete valikul eluruumi on maksev põhimõte: enam liig vähe, kui liig palju. Nii hoidume asetamast laudadele, raamaturiulile, kummutile kui ka mujale hulgana väikesed kujukesi, pilte, lihtreid ja vaase. Paneme lauale või kummutile ainult ühe vaasi okstega või lilledega, ühe suurema kuju või muu sobiva eseme. Sagedasti võidame ka mõne koha täiesti tühjaks jätmisega toa üldmuljes palju. Nii päästame endi elutoa sellest ülekuhjatud ja kribulisest muljest, mis kergesti tekkida võib, kui kõik olemasolevad ilustusesemed korraga tahame välja panna. Parem laseme osa neist — kui tõesti nii palju olemas — vahest kapis seista. Ise pääseme seetõttu tüütavast ja aegaviitvast tolmupühkimisest, kõigilt neilt keerulistelt

asjadelt, millised aga siiski kunagi puudalt ei ole.

Samal põhimõttel on võimalik ja isegi soovitatav mõnda vana mööbeltki veidi moodsamaks ja praktilisemaks muuta; kõrvaldades näiteks tooli või sohva seljatoelt keerulised treitid nupud ja ilustused ning vanalt kapilt tema auväärse krooni. Seda ei tule muidugi mitte ülepea-kaela talitades teha, vaid ennem selgusele jõuda, et mööbel oma ilut seera ka tõesti võidab.

Toa ilu aitavad tõsta ka pildid seinal — kuid seda mitte alati. Palju kenam on tühi sein kui väikesi pildikesi täistopitult. Ühest korralikult raamitud pildist vabal seinal on küllalt — iga sein ei nõua ju sedagi.

Oma perekonnaliigete suurendatud pildid asetame kusagile kõrvalisemas ruumi, kus võime viibida rahus endi mälestustega. Ei ole sobiv asetada neid ettepuupa iga võõra sissetuleja uudishimu märklauaks.

Ajalehe mapp, mida sagedasti seinale ilustusena võib näha, ei ole üldse ese selleks otstarbeks. See on vanade ajalehtede panipaik ja tema koht on kusagil kõrvalises kohas, mitte aga „puhtas toas“ seinal. (Samuti ilu omas õiges kohas ka harja- ja kammitaskud, kui neid tahetakse tarvitada).

Toa ilustuseks toome ka väljast värskeid oksa ja lilli. Talvel asetame vaasi metsast saadaolevaid rohelisi oksa

nagu mändi ja kadakat, mis oma värs-kusega kaugelt ületavad kuivanud ja tolmused kasteheinad ja õelilled. Kevadep ja suvel on selleks küllaldaselt metsa- ja põllulilli; sügisel murrame mõne õie omast aiast.

Lilli ja oksa vaasi asetades peame silmas nende asetust looduses. Ei ole nad seal kunagi nii tihedalt kokkusurutud ega kõik tingimata ühepikkused, nagu neid sagedasti vaasi tuupida armastatakse. Üks või kaks õit vaasis on tihtigi kõige sobivam. Vaasi suuruse ja kuju järgi valime ka sinna pandava materjali — kõrgesse kõrgemad oksad, madalamasse — madalamad, nii et alati tasakaal saavutatud oleks ja rasked oksad kergelt vaasi ümber ei painutaks ehk väikesed suurde ära ei upuks.

Kõiki ilustavaid esemeid meie eluruumides kaunistab omakorda puhtus ja kord nendes, mis peaks olema iga noore tütarlapse au ja uhkus tema kodus. Ilma sellela on kõik kaunistamine ja vaeva nägemine ilmaaegne.

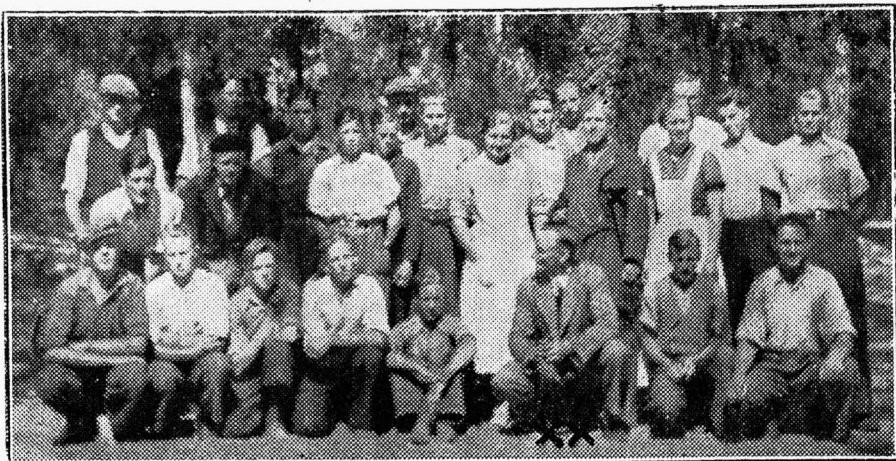
Eeltoodule lisaks aga hoiatus noortele: ärge talitage liiga energiliselt ega omapead uuenduste läbiviimisel eluruumides, mida vanemad on korraldanud ja harjunud nägema sellisena kui need on. Tegutseda tuleb siin põhjuseid selgitades, aegamööda ja leplikult aga järjekindlalt.

M. Rava.

Päev Rootsi maanoorte keskel.

Möödunud suvel ühel karjamajanduslikul erimatkal oli võimalus viibida ka päev rootsi maanoorte keskel. Koos Lääne maakonsulendi ja praeguse maanoorte konsulendi H. Puumaniga jõudsimise augustikuu algul Urshulti — Löuna-Rootsi aianduskeskusesse. Kohalikul maanoorte ringil oli parajasti nädalapikkuse suvilaagri lõpupäev. See-kordsest laagrist võtsid osa ainult poisid, elades laagris telkides ning seega alludes ka kindlale laagrikorrale. Uhkusega näidati poiste telke, kus valit-ses puhtus ja kord. Kuue päevasel laagrisviibimise kestusel käsitleti mit-mesugused põllumajanduslikke, eriti aga aianduslikke küsimusi, nii teoreet-tiliselt ja ka praktiliselt. Urshulti

maanoored olid omandanud eelmisel aastal samanimelise aleviku juurest 700 ruutmeetrilise maa-ala, kuhu tä-navu oli juba ülesehitatud oma k o d u. Ehitatud hoones (17×8,5 m.) on ruumikas saal näitelavaga, külke ju-hatusetuba ning köök. Ehitus oli väga nägus ja kodune. Eriti huvitav on veel see, et ka raha, mis läks platsi ostuks ja majaanituseks, kokku kr 7000.— korjasid noored pea kõik kokku annetustena ja puudujääv osa laenati enda riisikol. Maja ümbrusse rajatak-se nägus puuviljaaed ja väga omapä-rasel viisil. Metsikutele õunapuudele mida seal palju kasvab, silmatakse pa-rimad kultuursordid. Kahe-kolme aas-ta järgi võetakse muud puud metsast

Rootsi maanoored. X Rootsi maanoortejuht härra Melander, XX Konsulent H. Puuman, Eestist.

maha ja mõne aasta pärast ongi valmis viljapuuaed.

Koos konsulent H. Puumaniga võtsime osa ka maanoorte ekskursioonist kohaliku aiasaaduste ümbertöötamise vabrikusse, kus eriti valmistati õuna- ja muid marjamahlu joogiks. Eldasi külastasime suurt ploompõude kasvandust, kus demonstreeriti mitmesuguseid puude ravitsus- ja hoolitsustöid. Üllhuvitav oli end. sõjaväe kaptenile kuuluva suure viljapuuaia külastamine, kus oli viljapuid kokku üle 4000, asu-

latud jälle eelkirjeldatud viisil. Lõunapoolsel mäenõlvakul asetsedes sarnanes see muidu väiketalu tõelisele paradiisile oma lillede rohkusega ja hästi korrastatud aiaga.

Lahkudes õhtupäikese viimasel valgusel, soovisid rootsi maanoored esotsas kohapealse noorte konsulendi härra Melanderiga eesti maanoortele südamlikke tervitusi, mida siinkohal juhust kasutades, edasi anname.

A. Kivimäe.

Maakutsekoolide lõpetajate tegevus.

Eesti põllumajanduslikkude kutsekoolide lõpetajad tundsid juba hulk aastaid tagasi vajadust organisatsiooni järgi, mis neid koondaks ühise lipu ümber, ühiseks pereks. Ka sama palju aastaid on tuntud vajadust ajakirja nurga järgi, kus igal ühel oleks võimalus oma mõtteid avaldada.

Need soovid on hakanud osaliselt täituma. On asutatud „Eesti Põllumajanduslikkude kutsekoolide Lõpetanute Selts“, kuhu liikmeteks võivad kuuluda põhikirja järgi kõik, kes on lõpetanud kooli, kus on põu- ja kodumajanduse õpetamine peaaesanne.

„Maanoortes“ on aga kutsekoolide lõpetajatele võimaldatud informatsiooni igas numbris ruumi, mida palume lahkelt kasutada ja seda eriti veel EPKL Seltsi osakondadel, kellel on siin võimalus teateid avaldada oma liigetele, kui ka neile, kes ei ole veel liikmed.

Toimetus.

Eesti Põllumajanduslikkude kutsekoolide lõpetanute Seltsi

asutamise mõte on juba õige vana, kuid teravamalt tõusis see päevakorrale alles 1934. a. viimasel veerandil

kus osa põllumajandusliku kutsekooli lõpetanud ühisel nõupidamisel töötasid välja põhikirja, mis saadeti Sise-ministeeriumi registreerimiseks veel 1934. a. lõpul. Seltsi asutamise luba läte saades kutsuti kokku asutamise koosolek 20. veebr. 1935. a. Harju aj. Maavalitsuse saali. Koos olid põllumajand. kutsekooli lõpetanud üle maa.

Koosoleku avas asutajate nimel H. Ormann, kes ka ühtlasi selgitas kokkutulnuile seltsi asutamise vajadust. Koosolekul valiti ajutine juhatus, kuhu kuulusid H. Gross, R. Pagland, prl. Valkenklau, A. Kiilaspea ja H. Reinhold. Koosolekul soovitati, et ajutine juhatus töötaks välja seltsi kodukorra ja ühtlasi ka osakondade kodukorra, ning alustaks seltsile osakondade asutamist, mille kaudu oleks liigetel tihedam ühendus seltsiga ja mis võimaldab ka paremini organiseerimist. Järjekordne peakoosolek peeti 14. juulil 1935 Tapal hariduseltsis saalis.

Koosolekul valiti ajutise juhatus asemele uus juhatus. Juhatusse valiti esimehks H. Reinhold, abiesimees H. Pärnamägi, kirjatöimetajaks V. Krüpelmann ja abiks H. Ormann, kassapidajaks A. Oet. Revisjonikomisjoni valiti: R. Pungas, Ed. Kuntor ja A. Lindermann.

Kaunis varakult, peale peakoosoleku, seltsi juhatus algas otsima võimalusi osakondade organiseerimiseks.

Esimesena asutati maakondlik osakond Virumaale 2. nov. 1935. Koos olid kutsekooli lõpetanud üle maakonna. Osakonna asutamise vajadust selgitas juhatusliige H. Pärnamägi. Üksmeelselt tunnistati tarvilikuks osakondade asutamine. Osakonna juhatusse valiti esimees Ed. Kuntor, abi H. Pärnamägi, kirjatöimetajaks N. Löötsmann, abiks K. Böckler, kassapidajaks O. Saksman. Revisjonikomisjoni: E. Böckler, A. Kaseranna ja R. Kivimägi. Koosolekul otsustati koondata kõik Viru maakonnas viibivad kutsekooli lõpetajad organiseeritult osakonna juurde. Osakonna bürooks Virumaal on Rakvere, Lille tän. 8.

Järgmisena asutati osakond Harjumaale 30. nov. 1935. a. Tallinnas. Koosoleku kutsus kokku seltsi esimees, selgitades vajadust, kõiki üle ja sama huvilisi inimesi koondata ja endid organiseerida, et oleks võimas kutsekooli lõpetajate pere. Koosolekut juhatas V. Oet,

kes valiti ka Harjumaal osakonna esimehks, abiks A. Vare, kirjatöimetajaks valiti J. Sillenbach, abiks S. Lepik ja kassapidajaks E. Lant.

Vahepeal, kui organiseerimine maakondades toimus, otsustas seltsi juhatus registreerida seltsi juures neid põllu- ja kodumajanduse kutsekooli lõpetanud, kes ei ole leidnud omale teenistust ja kellel ei ole võimalust isatalusse jäämiseks, ning kes soovivad omale ükskõik missugust teenistust. Igaüks, kes soovib end registreerida, saaku sooviavaldus seltsi büroosse Imanta tän. 5—3 Tallinn, telef. 438-26. Sooviavalduses ära märkida lühike elulookirjeldus ja missugust teenistusk kohta keegi soovib. Vastuseks 10 s. postmark ligi lisada. Teiselt poolt püüab seltsi juhatus ühendust pidada asutustega, kes vajavad põllumajanduse haridusega tööjõude, et nii tööandjat kui töötajatt kokku viia.

Põhimõtteline otsus on tehtud ka seltsi juhatusel, et 1936. a. suvel korraldatakse suvipäev. Täpne aeg ja kava koostatakse siis, kui tulevad kokku põllu- ja kodumajanduse kutsekoolide lõpetanute vilistlaskogude ja osakondade esitajad, kus töötatakse ümber seltsi põhikiri ja otsustatakse mõningaid tähtsamaid küsimusi. Koosolek peetakse 19. apr. 1936 Tallinnas, Põllutöökoja ruumes.

Suurem kutsekooli lõpetajate koosolek peeti kaub.-tööstuskoja saalis 8-dal veebr. 1936. a., kus olid peamiselt koos kõik Harjumaal viibivad maa kutsekoolide lõpetajad ja paljud ka väljaspoolt Harjumaal piiri. Koosoleku kutsus kokku Harjumaal osakond, et selgitada liikmetele Riigivanema poolt algatatud põhi-seaduse muutmise vajadust ja selle läbi viimise kaasaaitamist. Ühtlasi arutati ka tollel päeval oma kutsealalisi küsimusi.

Osakonnad on asutatud veel Tartumaal 21. det. 1935. a. Osakonna esimehks on O. Pärilin, abiks A. Kiilaspea, kirjatöimetajaks E. Sihver, abi A. Pullisaar ja kassapid. on R. Panksep.

Viimasel ajal on osakonnad asutatud Pärnemaal, asukohaga Pärnu, Rüütli tn. nr. 27; Läänemaal, asukohaga Vigalas ja Järvemaal, asukohaga Türi.

Asutamisel on lähemal ajal Saaremaal, Võrumaal ja Valgemaal. Viljandi maal asutati osakond 9. märtsil 1936, asukohaga Viljandi. Viljandi osakonna esimehks valiti J. Pullisaar, abiks V. Eckbaum, kirjat. T. Mallein ja kassap. T. Kimmel.

Maanoorteride tegevus.

Uusi maanoorteringe.

Põllutöökojas on registreeritud uute maanoorteridena:

Ahja maanoortering

asutati Tartumaal Ahja algkooli juures. Ringil on 43 liiget. Ringivanemaks valiti algkooli juhataja Eduard Pütsep, esimeheks A. Muuga, sekretäriks A. Loiv, kassapidajaks M. Mooses ja teisteks juhataes liikmeteks L. Appelgren ja E. Rammal.

Eipri noortering

tegutseb Eipri maanaiste seltsi juures. Ringil on 30 liiget. Ringivanemaks on Väike-Maarja õpetaja Verranda Reinhold, esimeheks H. Liikolde, sekretäriks A. Seen, kassapidajaks E. Mõits ja H. Lumiste. Tegevuse piirkonnaks on Eipri küla ja Triigi asundus.

Haaslava-Sillaotsa maanoortering

asutati 11. märtsil 1936 Tartumaal, Sillaotsa kooli juurde. Ringil on 18 liiget. Ringi vanemaks valiti koolijuhataja Verdi Parisalu, esimeheks A. Voitka, sekretäriks A. Laane, kassapidajaks E. Ilves ja juhataes liikmeteks H. Henn ja A. Peedusson. Tegevuse piirkonnaks on Haaslava vald.

Haeska maanoortering

asutati 5. märtsil 1936 Haeska n/s. Leiduri juurde. Ringil on 27 liiget. Üldkoosolek valis ringivanemaks Aleks. Reinemi, esimeheks O. Lätti, sekretäriks E. Raamatu ja kassapidajaks A. Reinemi. Tegevuspiirkonnaks on Haeska kooli piirkond Valjala vallas Saaremaal.

Häädemeeste maanoortering

asutati Häädemeeste algkooli juurde. Ringil on 30 liiget. Asutamiskoosolekul, kus võeti vastu põhikiri ja tegevuskava, valiti ringivanemaks koolijuhataja Peeter Sõrmus, esimeheks A. Randmäe, sekretäriks V. Kiviselja ja kassapidajaks A. Jakobson. Tegevuspiirkonnaks on Pärnumaal Häädemeeste vald.

Jõgisoo maanoortering

asutati Jõgisoo Perenaiste Seltsi kooste osakonnana. Ringivanemaks on kont-

rollassistent Valli Maripuu, esimeheks K. Peekman, sekretäriks H. Kreissen, kassapidajaks S. Kellmann ja juhataes liikmeteks L. Palu ja K. Silberfeldt. Tegevuse piirkonnaks on Jõgisoo vald Läänemaal.

Kehtna maanoortering

asutati 22. märtsil Kehtna maatulundusühingu juurde. Ringil on 25 liiget. Koosolek valis ringivanemaks Kehtna kõrgema kodumajanduskooli õpetaja mag. Aleksander Siimoni, esimeheks E. Tõnuse, sekretäriks V. Avasalu, kassapidajaks E. Rästase ja juhataes liikmeteks J. Obergi ja V. Reino.

Kodasoo maanoortering

asutati Harjumaal ÜENÜ Kodasoo osakonna juurde Ringivanemaks on põllutöökooli lõpetanud põllumees Evald Viikman, esimeheks E. Lutsberg, sekretäriks L. Plaato, kassapidajaks B. Vandel ja juhataes liikmeteks L. Roos ning A. Murd. Tegevuse piirkonnaks on Suunja ja Kabevere külad ning Kodasoo asundus.

Käru maanoortering

asutati 29. märtsil 1936. a. Virumaal ÜENÜ Käru osakonna juurde. Ringil on 47 liiget, kelledest alla 15 a. vanuseid on 28. Üldkoosolek valis ringivanemaks Käru koolijuhataja Gustav Tombergi, esimeheks R. Kulvere, sekretäriks R. Tonbergi, kassapidajaks V. Klavingi ja juhataes liikmeteks O. Krikmanni, V. Martovi, V. Kaski ja B. Leiteri.

Linnamäe maanoortering

on asutatud Võrumaal Linnamäe algkooli juurde. Ringivanemaks on kooliõpetaja Aug. Reinumägi, esimeheks G. Dube-g, kirjatolmetaja E. Wilson ja kassapidaja M. Tann. Tegevuspiirkonnaks on Linnamäe vald.

Lootvina maanoortering

asutati 12. märtsil 1936 Tartumaal, Lootvina kooli juures. Ringil on 23 liiget, neist 18 alla 15 a. vanad. Ringi vanemaks on kooliõpetaja Elmar Kadaja, juhatusse kuuluvad: esimees V. Rüütli, sekretär O. Raudsepp, kassapi-

daja T. Padar ja juhatusel liikmed E. Käärrik ja M. Tõlgu. Tegevuse piirkonnaks on Vastse-Kuuste vald.

Läsna maanoortering

asutati ÜENÜ Läsna osakonna juurde. Ringil on 31 liiget. Ringivanemaks on põllutöökooli lõpetaja Valdur Kivimäe, esimeheks T. Vainlo, sekretäriks H. Vainlo, kassapidajaks E. Epner ja juhatusel liikmeteks: M. Kivimäe ja A. Talpsepp. Tegevuse piirkonnaks on Virumaa Aaspere valla Loobu, Läsna ja Metsanurga külad.

Prangli maanoortering

asutati Prangli algkooli juurde Tartumaal. Ringi asutamiskoosolekul astus liikmeteks 23 noort. Koosolek valis ringivanemaks Prangli algkooli juhataja Juhan Vilismäe, esimeheks J. Kivioja, sekretäriks A. Tiksi, kassapidajaks O. Roosentali ja juhatusel liikmeteks J. Kleini ja J. Paasi. Tegevuse piirkonnaks on Krüüdneri vald.

Põltsamaa täienduskooli maanoortering

asutati Viljandimaal Põltsamaa täienduskooli juurde. Ringil on 28 liiget. Ringivanemaks valiti õpetaja Elli Valdmaa, esimeheks F. Rusi, sekretäriks L. Marjamägi, kassapidajaks A. Ehrenbusch ja juhatusel liikmeteks: A. Reial, N. Jaakson ja H. Kaeramaa. Tegevuse piirkonnaks on Põltsamaa ümbrus.

Surju maanoortering

asutati Pärnumaal Uulu vallas iseiseisva ringina. Ringil on 30 liiget, kelledest on alla 15 a. vanuseid 27. Ringivanemaks valiti õpetaja Aleksander Kallaste, esimeheks K. Kallaste, sekretäriks L. Siigur ja kassapidajaks J. Lehiste.

Maanoorte juhtide kursusi ja nõupidamisi.

Haapsalus toimus 29. veebruaril maanoorte organiseerimises nõupidamine, millest võtsid osa ümbruskonna õpetajad ja kutsekoolide lõpetajad, kokku 33 esindajat. Noorsootöö küsimusi selgitasid konsulendid H. Puuman ja R. Paglant.

Helmes toimus maanoorte organiseerimise küsimuse asjus pikem koosolek

Sürgavere maanoortering

asutati Viljandimaal Sürgavere algkooli juurde. Ringil on 27 liiget. Noored valisid ringivanemaks koolijuhataja A. Kümniku, esimeheks J. Kallaste, sekretäriks L. Udumäe. Kassapidajaks H. Kuressoni ja juhatusel liikmeteks H. Praksi ja M. Poolandi.

Tähtvere maanoortering

asutati Tartumaal Rahinge algkooli juurde. Ringil on 26 liiget. Üldkoosolekul valiti ringivanemaks õpetaja Arnold Marandi, esimeheks L. Mäkelo, sekretäriks L. Värvi, kassapidajaks E. Voika ja juhatusel liikmeteks J. Prost ja E. Kõört. Tegevuse piirkonnaks on Tähtvere vald.

Unukse maanoortering

asutati Virumaal Unukse kooli juures 13. märtsil 1936. a. Ringivanemaks on koolijuhataja August Johnson, esimeheks E. Klauks, sekretäriks A. Kuuler, kassapidajaks L. Rätsep ja juhatusel liikmeteks H. Lepik ja V. Kõrvik. Tegevuse piirkonnaks on Kalvi vald.

Vascõ maanoortering

asutati Vascõ haridusseltsi juurde. Ringil on 29 liiget. Üldkoosolek valis ringivanemaks põllumehe Peeter Kranni, esimeheks P. Omeli, sekretäriks A. Jürčenkovi ja kassapidajaks I. Zvanovi. Tegevuse piirkonnaks on Irboska valla Vascõ küla.

Väimela II maanoortering

asutati kohalikkude noorte poolt iseiseisva ringina. Ringivanemaks valiti Väimela ptk. juhataja agr. P. Kitsberg, esimeheks A. Siidra, sekretäriks L. Trumm, kassapidajaks E. Künnapa ja juhatusel liikmeteks L. Künnapa ja B. Väär. Tegevuse piirkonnaks on Väimela ptk. lähem ümbrus Võrumaal.

8. märtsil, Koosolekul esinesid selgituskõnedega konsulendid M. Vahtrik ja O. Kermas. Kohal oli ümbruskonna valdadest 23 esindajat, kuid prurdud koosolekult täielikult algkoolide õpetajad.

Vana-Vändras oli maanoorte organisatsioonide juhtide kursus 4. ja 5. märtsil, millest osa võttis ligi 100

noorteorganisatsioonide juhtivat liiget. Kõnedega esinesid kons. H. Puuman, P. Mardiste ja demonstratsioonidega E. Idla ja H. Toomi.

Kilingi-Nõmmes oli noorsootöö korraldamise kursus 5. märtsil, millest võttis osa 27 noorteorganisatsioonide juhti, enamuses õpetajad. Ettekangetega esinesid kons. P. Mardiste ja H. Puuman.

Pärnus oli noortetöö korraldamise kursus 6. märtsil, kust võttis osa 32 esindajat, neist enamuse õpetajad. Kõnedega esinesid agr. E. Nugis ja kons. H. Puuman.

Pärnu-Jakobis oli noorsootöö korraldamise asjus nõupidamine 7. märtsil, kus päevaküsimusi selgitasid kons. H. Puuman ja A. Laas. Nõupidamisest võttis osa 27 esindajat, enamuses õpetajad.

Valgas toimus maanoorte organisatsioonide töökorralduse arutamine 15. märtsil, millest võttis osa 18 esindajat, neist õpetajaid 4. Päevaküsimusi selgitasid konsulendid J. Triisa ja O. Kermas.

Jõeletmes oli maanoorteringide töö korraldamise asjus koosolek 15. märtsil Jõeletme algkooli ruumides, kus noorsootöö korraldamist ja tegevust selgitasid konsulendid agr. A. Soovik ja mag. E. Vint.

Jõgeval korraldati maanoorteuhtide kursus 15. märtsil, millest võttis osa 19 esindajat. Töökorralduse küsimusi selgitasid konsulent H. Steinhaus ja mag. J. Nõu.

Amblas oli maanoorte organiseerimise asjus suurem nõupidamine 21. märtsil Ambla Haridusseltsi ruumes, millest võttis osa 31 esindajat. Töökorralduse küsimusi selgitasid mag. E. Vint ja kons. J. Petter.

Otepääl toimus maanoorte organisatsioonide juhtide koosolek 21. märtsil, kus esinesid selgitavate kõnedega kons. A. Bluum ja O. Kermas. Õpetajaid oli osavõtmas vähe, aga noorte orge juhid olid väljas.

Väike-Maarjas oli maanoorte juhtide ja kohalikkude organisatsioonide ning õpetajate nõupidamine noorsootöö korraldamiseks 22. märtsil, millest võttis osa 45 esindajat, neist 23 õpetajat.

Noorsootöö korraldamist maaoludes selgitasid konsulendid E. Tael ja mag. E. Vint.

Elvas oli maanoorteringide töökorraldamiskoosolek 22. märtsil, kus küsimusi selgitasid konsul. O. Kermas ja A. Bluum. Koosolekust võtsid osa 10 esindajat, neist 5 õpetajat.

Viljandis selgitasid 9. märtsil maanoorte organiseerimiskoosolekul noorsooküsimusi konsulendid J. Lossman ja O. Kermas. Koosolekust võttis osa 39 esindajat, neist 9 õpetajat.

Suure-Jaanis toimus maanoorteorganisatsioonide esindajate nõupidamine 10. märtsil, millest võttis osa 39 esindajat, neist 7 õpetajat. Noorsoo organiseerimisküsimusi selgitasid kons. J. Rist ja O. Kermas.

Võhmas oli maanoorte juhtide nõupidamine 11. märtsil, kus maanoorte orgide töökorralduse küsimusi selgitasid konsulendid O. Kermas ja J. Rist. Koosolekust võttis osa 25 esindajat, neist 4 õpetajat.

Põltsamaal oli maanoorte organiseerimise asjus pikem nõupidamine 12. märtsil. Noorsootöö küsimusi maa seisukohalt selgitasid kons. O. Kermas ja J. Kutsar. Koosolekust võtsid osa 18 esindajat, neist 10 õpetajat.

Kuusalus oli maanoorte juhtide nõupidamine 14. märtsil, kus maanoorteringide tegevuse korraldamisküsimusi selgitasid mag. E. Vint ja konsulent P. Aas.

Tormas toimus maanoorteuhtide nõupidamine 14. märtsil, kus noorsootöö küsimusi selgitasid kons. H. Põder ja mag. J. Nõu.

Simuras toimus maanoorte organiseerimise asjus suurem nõupidamine 24. märtsil, millest võttis osa 43 esindajat, neist 27 õpetajat. Maanoorte organiseerimise ja tööküsimusi selgitasid kons. E. Tael ja mag. E. Vint.

Iisakus oli maanoorte juhtide kursus 22. märtsil, kus olid esindatud kõik ümbruskonna 13 maanoorteringi 30 esindajaga. Töökorralduse küsimusi selgitasid mag. J. Nõu, õpetaja J. Elken ja kons. J. Luha.